

Proč AlBERT vymyslel Videofestival a proč ho baví svět

Josef J. Veselý se narodil na Ježíška v roce 1941 v Praze. Původně chtěl být přírodovědcem, vzorem mu byl cestovatel Alberto Vojtěch Frič. Nakonec se stal právníkem a nyní pracuje v právním útvaru jednoho dopravně-obchodního koncernu. Má tři dospělé děti, Renátu, Pepu a Evu, ale oblíbil si i desítky dalších.

Založil občanské sdružení Handicap Lyceum, jehož aktivity jsou určeny hlavně dětem s mentálním postižením. Má největší zásluhu na vzniku Videofestivalu, unikátní soutěžní přehlídce amatérských filmů o lidech se zdravotním postižením a humanitárních organizacích.

Výřečný, vitální a obětavý muž, který pro své záměry umí získat děti i dospělé. A který si ještě stále rád hraje.

■ Kdy ses dostal k činnosti pro děti s mentálním postižením?

Až jako AlBERT. Nejprve jsem před dvaceti lety s kamarády založil sdružení mládeže a rodičů s názvem „S tebou mě baví svět!“. V podstatě šlo o podobné tatínky s vlastními, půjčenými či „odloženými“ dětmi, jako byli ti tři ve stejnojmenné filmové komedii, která měla tehdy premiéru. Říkali jsme si Světáci, jezdili na tábory a pořádali zejména sportovní akce. Zkušenosti jsme měli ze skautu, vodáckého trempinku i z pionýra. No a protože někdo z party vždycky musí být šéfem přes ptákoviny a já měl stejnou postavu jako filmový Albert Július Satinský, byl jsem stejně starý a měl stejně bláznivé nápady, tak jsem tuhle funkci dostal. A do přezdívký jsem si pro rozlišení dal velké B.

Čas šel dál. Jak nám stárly děti, postupně se z nich stávali oddíloví vedoucí, instruktoři nebo záchranáři Červeného kříže. Z party také odpadli někteří tatínci. Po sametové revoluci jsme si našli nové děti: děti s mentálním postižením. Do našich oddílů jsme je brali jako rovnocenné, pochopitelně s ohledem na jejich možnosti, a ani jsme k tomu nepotřebovali slovo „integrace“. Dobré pochopení pro věc jsem získal díky svému tehdejšímu za-

městnání: tři roky jsem pracoval jako ekonom Sdružení pro pomoc mentálně postiženým v Karlíně. Zaměstnání jsem pak změnil, ale ještě dlouho potom jsem působil jako dobrovolník ve funkci místopředsedy zmíněného sdružení a také jako ředitel Nadace SPMP „Rodiče dětem“.

K dětem s mentálním postižením se postupně přidávali také vozíčkáři a děti se zrakovým postižením. V roce 1994 jsme založili občanské sdružení „Handicap Lyceum“, se kterým se Světáci spojili. Kromě pořádání akcí jsme se pustili do školení nových hlavních a oddílových vedoucích a instruktorů a do vydávání publikací. A taky jsme začali pracovat s videokamerou.

■ Jak vznikl nápad připravit Videofestival?

Přibývaly nám kazety s dokumentárními záběry z táborů a jiných akcí a nás napadlo sestříhat je a promítnout si je na valné hromadě místo čtení výroční zprávy. Prvním snímkem byl stříhový dokument „Pět dní v Mezinárodním roce rodiny“, za rok následovaly „Tři řeky, dvě jezera a jedno moře“. Byly to vždy epizody z jednotlivých akcí: například z výcviku instruktorů zdravotně postižené mládeže na ostrově Kraken u Litoměřic, z potápění vozíčkářů na Krétě, nebo z vodáckého tábora handicapovaných raftařů na Vltavě či Sázavě. Když byl snímek sestříhán a doplněn titulky a hudbou, měli jsme z toho vždycky radost. Pochopil jsem, že bez kamery by mnoho zážitků bylo zapomenuto.

Kdo nevěděl, co děláme, byl snímky překvapen a většinou se k nám rád přidal nebo podpořil naše projekty. Uvědomil jsem si, že takových nesestříhaných snímků musí být mezi humanitárními organizacemi mnoho. Proč by jedna nemohla vědět, co udělala ta druhá? Proč vysvětlovat veřejnosti, co umíme, když to můžeme ukázat na stříbrném plátně? A tak 9. září 1999 spatřil světlo světa projekt Videofestival 2000. Nikdo si nedokáže představit, co to bylo za práci dát dohromady propozice soutěže a vůbec celé to vymyslet, oslovit organizace a v neposlední řadě i sponzory.

Naštěstí jsme nevěděli, že v České republice probíhají soutěžní přehlídky amatérských filmů, které mají svá pravidla a tradici. Naštěstí jsme se vydali vlastní cestou – dnes víme, že to bylo dobře! Nám totiž nejde jen o soutěžní promítání a udílení cen. Videofestival považujeme za svátek zdravotně postižených a jejich přátel. Proto jsou diváky zejména oni, proto jsou zastoupeni v hlavních porotách a proto hlasují ve své anketě. Při Videofestivalu jsou pro ně určeny i doprovodné akce: například malování, tancování či výstavka výtvarných prací. Je jasné, že festival by se nedal připravit bez desítek dobrovolníků: za všechny jmenujme alespoň Ilonu Hruškovou, ředitelku Domova SPMP Ráček, která byla od prvního dne programovou asistentkou všech Videofestivalů.

Rád bych se mýlil, ale myslím si, že při porovnání s jinými amatérskými filmovými soutěžemi u nás jsme originální a filmovou veřejnost jsme zaskočili a překvapili. Těší mě, že Videofestival už má své místo v oficiálním kalendáři amatérského filmu a také na jeho internetových stránkách www.amatfilm.cz.

■ Proč se tahle přehlídka nekoná každý rok?

To by ji musel pořádat Fero Fenič místo Febiofestu nebo Jiří Bartoška místo karlovarského filmového festivalu. My, co všechno děláme zdarma a jako dobrovolníci, to po pracovní době prostě stihnout nemůžeme. A dovolenou mám jen dvacet dní, z nichž polovinu věnuji rehabilitačním pobytům, táborům, akcím s dětmi a také jednáním s různými institucemi, jež jsou ochotny udělat si na zástupce neziskovky čas zásadně v pracovní době. Taky víkendů je jenom dvaapadesát... Proto Videofestival pořádáme jako bienále. Má to i své výhody: amatéři si mohou lépe připravit své snímky a my v klidu můžeme vybrat festivalová města, zajistit doprovodné programy a požádat o záštitu významné osobnosti. Nechci moc mluvit o penězích, vždy je uvádím až na třetím místě v pořadí důležitosti, ale je taky nutné v klidu zajistit mecenáše. Za všechny jmenujme Českou

radu humanitárních organizací, která byla vždy našim generálním sponzorem.

Chtěl bych zdůraznit, že ze státní pokladny jsme nevzali ani haléř. Videofestival se koná bez státních dotací, jen za finanční a materiálové pomoci občanských sdružení, mecenášů a nadací či nadačních fondů. Přitom se na festivalu nevybírá ani vstupné, ani poplatky od soutěžících. Na druhé straně musím pochválit všechny spíky a účinkující v doprovodných programech za to, že vystupují vždy bez honoráře.

■ Jaká je bilance dosavadního soutěžení?

Videofestival 2000 měl české kolo v Rakovníku a moravské v Šumperku. Celostátní kolo se konalo v Poděbradech za účasti České televize, která pak v magazínu Klíč odvysílala reportáž. Finále, o kterém Július Satinský prohlásil „na tento prvý apríl nikdy nezabudnem“, bylo 1. dubna v Národní galerii v Praze. Zahraniční kolo se uskutečnilo na stejném místě 19. srpna při 5. mezinárodní abilympiádě.

Do soutěží bylo přihlášeno přes 80 snímků ze 74 humanitárních organizací. Projekcí a doprovodných programů se celkem zúčastnilo přes 1250 diváků. Tisíce dalších viděly snímky v televizi, kde byly některé postupně uváděny. Jako ceny byly vedle diplomů udělovány bronzové, stříbrné a zlaté sošky Alberta a ceny starostů měst, kteří převzali záštitu ve svém městě: například Modré skleněnky nebo Keramické oplatky.

V roce 2002 proběhlo české kolo v Rakovníku a moravské kolo v Třebíči, a to znovu v únoru jako součást kampaně „30 dní pro neziskový sektor“. Finále se uskutečnilo 1. května opět v Národní galerii a sošky místo Júlia Satinského předával herec Václav Postránecký a znovu také Eduard Hrubeš, moderátor televizního pořadu „Tak neváhej a toč!“. Zjednodušila se pravidla a nebyla udělována bronzová soška. Novou cenou byla skleněná Kostka cukru v Třebíči. Celá akce byla jakousi tečkou k Mezinárodnímu roku dobrovolníků. Projekcí se zúčastnilo přes 950 diváků, Česká televize od nás řadu snímků převzala a postupně je vysílala v magazínu Klíč.

■ Existují podobné soutěže v zahraničí?

Možná existují. Nevím, nehledali jsme je. Ale pokud jsou, tak nebudou stejné. Přitom Videofestival vždy má i zahraniční soutěž a zlaté Alberty si vítězní filmaři odvezli do Hongkongu, Francie, Rakouska, Thajska a na Slovensko. A jejich snímky zůstaly v našem Videokabinetu.

■ Július Satinský předloni zemřel, ale jeho tvář zůstává v emblému Videofestivalu. A jeho postava byla opět předlohou sošek, o něž se bude soutěžit. Proč je vaše akce i nadále spojena s tímhle oblíbeným slovenským hercem?

Odpovím ze široka. Po 29. prosinci 2002 bylo řečeno mnohými lidmi mnoho krásných slov. Já ani mluvit nemohl. Jsem však rád, že jsem se s ním mohl několikrát setkat: před dvaceti lety bylo mým tajným přáním, aby se Albert někdy sešel s Albertem. Když jsem mu pak předával sošku „zlatého“ Alberta s rodným číslem 001 a on řekl „je to pre mňa najšťastnejší den, je to pre mňa viac ako Oscar“, byl jsem stejně šťastný jako on. Mnohokrát jsem si tento záběr pouštěl. A rád si pouštím i poslední záběry, kdy nám předloni 22. května při návštěvě v Bratislavě do kamery namluvil pozdrav pro diváky „tohto slávneho Videofestivalu“. A taky se omluvil, že nemohl přijít, a slíbil, že v roce 2004 se sejdou všichni tatínkové z té slavné filmové komedie: tedy on, Pavel Nový a Václav Postránecký. Letos tam s námi určitě bude, necháme ho promluvit ze stříbrného plátna. Július Satinský dal Videofestivalu podobu, stal se jeho kmotrem, a proto bude díky téhle soutěži nesmrtelný.

■ Co můžeš uvést k letošnímu Videofestivalu?

Pro přijetí do soutěže jsme opět měli tři podmínky: aby snímek byl na samostatné kazetě VHS, aby netrval déle než 10 minut a aby byl tematicky zaměřen na humanitární oblast. Nebylo přitom rozhodující, zda jde o dokument z tábora nebo rehabilitačního pobytu, videoklip či dokonce hraný snímek. České kolo proběhlo v Praze a moravské v Třebíči, opět v únoru jako součást kampaně „30 dní pro neziskový sektor“. Finále se uskutečnilo 1. května v bezbariérové Moravské galerii v Brně a záštitu nad ním převzal hejtmán Jihomoravského kraje Stanislav Juránek.

Do soutěže se letos přihlásilo 47 organizací se 64 snímky. Už jsme udělili stříbrné Alberty a pro brněnské finále jsou připraveni zlatí: dvanáct pro amatéry z České republiky, tři pro profesionální domácí snímky a tři pro amatérská zahraniční díla. Kromě

působivých snímků o lidech se zrakovým či mentálním postižením budou jistě bodovat i dva špičkové filmy o vozičkářích.

Stojí za zmínku, že Videofestival 2004 je tečkou za loňským Evropským rokem osob se zdravotním postižením, v němž byla natočena většina soutěžních snímků. Aktuální informace zasílám e-mailem každému, kdo si je vyžádá na adrese na hclpraha@volny.cz.

■ Jaké další aktivity Handicap Lyceum nabízí?

Každý měsíc zajišťujeme nějakou akci pro děti a mládež s postižením a nejméně jednou do roka pořádáme vodácký rehabilitační pobyt s bojovou hrou „Odyssea“ a sportovní hry „PROBO Open Handicap“. Kromě toho děláme projekce snímků z Videofestivalu pod názvem „Hledání

neztraceného času“. Loni jsme společně s Domovem SPMP Ráček realizovali projekt „Souhvězdí Ráčka“. V roce 2001 jsme uspořádali kurz „bocmanů“, tedy zástupců vedoucích vodáckých oddílů z řad zdravotně postižené mládeže, na kterém Česká televize natočila a pak odvysílala dvě epizody: „Májový sjezd Vltavy pod pražskými mosty“ a „Vodácký tábor Zlatí úhoří“. Další aktivitou je Videokabinet, bezplatná půjčovna nejen soutěžních snímků.

■ Humanitární organizace shánějí potřebné peníze čím dál obtížněji. Navíc veřejnost ke zdravotně postiženým lidem není tak vnímavá jako v polovině 90. let. Ani Handicap Lyceum to asi nemá lehké...

Já se tím netrápím. Mým oblíbeným řečením je: Kdo chce, hledá způsoby, a kdo nechce, hledá důvody. To platí jak pro humanitární organizace, tak pro mecenáše. Ale platí to i v lásce, práci a zábavě. Čtenářům tedy radím: Hledejte způsoby. A zapomeňte na slovo „kdyby“ – je jen pro břídlíky a slabochy.

Miloš Pelikán